

Hoofdstuk 1: inleiding

Gemeente Stein is een kleine gemeente met bijna 25.000 inwoners. Het ligt aan de Maas. De Maas vormt hier de grens met België. Het DNA van de gemeente bestaat uit een combinatie van elementen. Elk element op zichzelf is niet uniek, maar juist de combinatie van factoren zorgt ervoor dat Stein een bijzondere gemeente in de regio is. Het groene 'dorpse' bestaan in combinatie met het ondernemende en bedrijvige karakter, de hoogwaardige faciliteiten en de goede bereikbaarheid.

Water, natuur, sociale cohesie en cultureel erfgoed kenmerken de gemeente. De gemeente heeft een rijk verleden, karakteristieke oude kernen en een bijzonder landschap. Het is een van de oudste bewoonde gebieden van Nederland. Er zijn veel bijzondere vondsten gedaan, zowel uit de tijd van de eerste bewoners: de Bandkeramiekers (ca. 5.300 voor Chr.), als uit de Romeinse tijd. Maar ook de Maasvaart, Brikkebekkers en het mijnverleden zijn bouwstenen van hebben-onze identiteit bepaald.

-Erfgoed vormt de basis voor ruimtelijke beleving, identiteit en diversiteit van de verschillende kernen. Het rijke verenigingsleven draagt bij aan een gevoel van thuis en het met elkaar in verbinding staan. Historisch gezien is de gemeente Stein rijk aan kunst en cultuur. Veel van die cultuur zit nu nog letterlijk en figuurlijk onder het oppervlak. Er zijn tal van verhalen te vertellen en te beleven, voor inwoners en bezoekers, voor jong en voor oud. De gemeente kent verschillende culturele initiatieven en activiteiten en is er een ruim aanbod aan 'cultureel vertier'.

Met een nieuw kunst- en cultuurbeleid dagen wij onszelf uit 'aan de oppervlakte' te brengen wat er is en samen te bouwen aan wat kan zijn. Dat doen we door zowel bestaande als nieuwe culturele initiatieven te stimuleren en te faciliteren.

Bij projecten die een voorbeeld kunnen zijn voor iedereen in onze gemeente, treden we zelfs op als de initiatiefnemer, altijd in samenwerking met anderen. We zoeken actief de verbinding tussen en met de verenigingen en de stichtingen. De titel Maak het mee! hebben we niet zomaar gekozen. Samen maken wij het cultuurbeleid. Ieder afzonderlijk initiatief maakt onze culturele infrastructuur. Samen beleven en maken we het culturele aanbod mee!

Alleen ga je sneller,
maar samen kom je verder!

Bij de totstandkoming van deze visie hebben wij gesproken met meer dan 100 (culturele) partijen in onze gemeente. Ook spraken we in andere gemeenten met beleidsmedewerkers van verschillende afdelingen. Zowel dit beleid als de uitvoeringsagenda zijn samen met zoveel mogelijk mensen uit het culturele veld gemaakt. We hebben individuele gesprekken gevoerd en er zijn vier openbare bijeenkomsten met elk een thema georganiseerd (bijlage 3 en 4 van het bijlagenboek). Inwoners hebben hun ideeën aangedragen via een formulier op de website van de gemeente. Er is een klankbordgroep samengesteld met afgevaardigden uit het 'Steinder' culturele veld heeft het gehele proces hun adviezen gegeven. [Als aanvulling hebben we het concept kunst- en cultuurbeleid voor inspraak via onze website gedeeld tussen 2 augustus 2023 en 5 september 2023.](#)

Alle verenigingen en organisaties hebben via de website kunnen reageren en hebben van de gemeente een reactie ontvangen wat er met hun inspraak is gebeurd. Dat heeft ook op onderdelen geleid tot wijzigingen van ons kunst- en cultuurbeleid.

~~Zie ook bijlage 2 van het bijlagenboek met de samenstelling en de adviezen van de klankbordgroep. Ook staat in bijlage 2 de reactie van het college van burgemeester en wethouders op het gegeven advies.~~

~~Uiteindelijk hebben wij het concept kunst- en cultuurbeleid ook voor reactie op onze website geplaatst. 14 reacties zijn hierop binnen gekomen. Die vanaf bijlage 11 in het bijlagenboek te lezen zijn.~~

Met al deze waardevolle bijdrages hebben we een beleid met drie duidelijke ambities kunnen samenstellen:

1. Een sterk fundament
2. Bron van cultuur
3. Cultuur dichtbij

Met deze ambities geven we richting aan de toekomst van het nieuwe kunst- en cultuurbeleid voor de gemeente Stein. We hebben geen einddatum vastgesteld. Wel willen we deze ambities iedere 4 jaar herijken. In de uitvoeringsagenda omschrijven we per ambitie de strategieën en projecten voor de komende vier jaar.

Hoofdstuk 2: strategieën

De ambities zoals we die beschreven hebben in ons kunst en cultuurbeleid vertalen wij naar vier concrete strategieën en acties:

- Strategie 1:
Een sterke basis bouwen we samen
- Strategie 2:
Cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar maken
- Strategie 3:
Een goede start met kunst en cultuur
- Strategie 4:

Kunst toegankelijk maken

Bij elke strategie geven we een indruk van wat wij willen gaan doen als gemeente. Deze strategieën, vormen het uitvoeringsprogramma dat voor een periode van 2023-2027 geldt. De verdeling van de middelen naar projecten werken we verder uit in jaarplannen die worden vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Na vier jaar wordt het beleid met de ambities geëvalueerd en gekeken in welke mate de strategieën behaald zijn en moeten worden aangescherpt of gewijzigd. Onze ambassadeurs helpen bij de evaluatie van ons beleid.

Hoofdstuk 3: strategie 1

Een sterke basis

bouwen we samen

Wat gaan wij doen voor een

sterke basis? We zoeken

de integraliteit met andere

beleidsterreinen, versterken

de basisinfrastructuur en

amateuraanbod en stimuleren

samenwerking binnen en buiten

onze gemeente.

Cultureel landschap en zichtbaarheid

Het opstellen van het nieuwe kunst en cultuurbeleid heeft al deels geleid tot een nieuw inzicht in het culturele landschap van Stein. De kunst is om dit inzichtelijke te houden en ook te maken voor inwoners en mensen van buiten de gemeente.

Wat gaan we doen

~~De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:~~

- Wij stellen een culturele kaart samen zodat het overzicht van wat er aan cultuur is voor iedereen beschikbaar is
- Wij faciliteren ~~twee keer per jaar~~ een cultuur café per kern waar verenigingen en stichtingen elkaar kunnen ontmoeten
- Wij gaan actiever communiceren over kunst en cultuur in onze gemeente en maken een koppeling met de verschillende

uitingsvormen die er zijn,
zoals bv. De Maaskentjer en
de gemeentelijke sociale
media kanalen

- In ons nieuwe subsidiebeleid
gaan we het belang van
samenwerking en communicatie
nadrukkelijker maken

Integraal beleid

Cultuurbeleid kan niet los gezien
worden van andere beleidsterreinen.
Goede afstemming zorgt ervoor
dat er werk met werk gemaakt
kan worden.

Wat gaan we doen

~~De volgende acties gaan we de
komende vier jaar verder uitwerken:~~

- Een twee maandelijks overleg
opstarten met een interne
werkgroep om de integraliteit
binnen de verschillende
gemeentelijke beleidsterreinen
te borgen
- Waar mogelijk concreet c.q.
projectmatig aanhaken op
andere beleidsterreinen
- Het cultuurbeleid meer zichtbaar
maken voor onze inwoners en
culturele sector
- We stellen een cultuurcoach aan
die zorgt voor het structureel
aanjagen van initiatieven en
ondersteuning van verenigingen
en stichtingen in het
culturele veld

Bibliotheek

De gemeente Stein werkt
intensief samen met De Domijnen,
die de bibliotheek faciliteren.
Deze samenwerking gaan we
verlengen met vier jaar waarbij we
meer sturen op de 'bibliotheek als
ontmoetingsplek'.

We gaan sturen op betere
zichtbaarheid van de activiteiten
die De Domijnen aan de inwoners
van Stein te bieden heeft.

Wat gaan we doen

Daarnaast gaan wij aan de slag met:

- Een bibliotheek op school in het primair onderwijs
- Het project boekstart in de voorschoolse opvang om lezen te bevorderen
- Het verstrekken van een boekstartbon aan alle nieuwgeboren kinderen in onze gemeente. Die boekstartbon kan worden ingeruild voor een gratis abonnement bij de bibliotheek tot 18 jaar
- We gaan door met het taalcafé om laaggeletterdheid tegen te gaan en te voorkomen
- De bibliotheek wordt een van de informatiepunten in onze gemeente voor ondersteuning bij digitale overheidszaken.

Samenwerking

Samenwerking wordt gezien als belangrijke kans van het nieuwe kunst- en cultuurbeleid door cultuurorganisaties.

Wat gaan we doen

De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:

- We gaan een intensievere samenwerking met Provincie Limburg en de cultuurregio Zuid aan
- De samenwerking op cultureel gebied met Sittard-Geleen en Beek bouwen we verder uit
- Om het professionele aanbod toegankelijker en beter bereikbaar te maken, wil de gemeente samenwerkingsmogelijkheden onderzoeken die leiden tot professionele culturele activiteiten op locaties in Stein
- We gaan de inhoudelijke samenwerking met (de vijf huizen van) De Domijnen concretiseren
- We verkennen

grensoverschrijdende culturele (bestuurlijke) samenwerking

- Het faciliteren en stimuleren van de samenwerking tussen culturele initiatieven en DOP's.

Cultuurparticipatie

Soms moet je aanbod naar je gemeente toe halen om te inspireren en uit te dagen, maar het is ook belangrijk dat inwoners weten waar je van kunst en cultuur kunt genieten.

Wat gaan we doen

~~De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:~~

- Samenwerken met professionele instellingen in de regio om ook het professionele cultuuraanbod dichterbij te krijgen
- In samenwerking met de verenigingen en stichtingen een 'open deur dag' organiseren

Ambassadeurs

Samen staan we sterker. Daarom zien wij organisaties, verenigingen en individuen binnen kunst- en cultuurverenigingen als belangrijke ambassadeurs voor de uitvoering.

Wat gaan we doen

~~De volgende actie gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:~~

- In navolging van de Klankbordgroep raadplegen wij ambassadeurs die het uitvoeringsplan mede evalueert en beleidsuitgangspunten bewaakt. Wij organiseren 1 bijeenkomst per jaar.

Hoofdstuk 4: strategie 2

Cultureel erfgoed

zichtbaar en

beleefbaar maken

Wat gaan wij doen om cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar

te maken? We gaan aan de slag met het zichtbaar en beleefbaar maken van ons cultureel erfgoed door middel van het vertellen van de verhalen, we leggen de nadruk op Bandkeramiek als belangrijke historische hotspot in Nederland en Europa, maar kijken ook naar ons meer hedendaags erfgoed zoals de Maasvaart, Brikkebekkers en het mijnverleden. we gaan aan de slag met het zichtbaar maken van archeologie, de kwaliteit van de musea en het stimuleren van samenwerking. Ook werken we aan projecten op het gebied van onze volkscultuur zoals onze verhalen en gebruiken. streektaal.

Cultureel erfgoed

De gemeente Stein is zeer rijk aan cultureel erfgoed, soms zichtbaar, maar meestal onzichtbaar. De gemeente is een culturele erfgoed hotspot voor de bandkeramische cultuur in Nederland en ver daarbuiten. 7000 jaar gaat de bewoning van onze gemeente terug in de tijd. Dat willen we zichtbaarder en beleefbaarder maken. Dat geldt ook voor ons- maasvaartverleden, mijnwerkverleden, de brikkebekkers en mijnwerkers
We zullen hier gefaseerd op inzetten.

Wat gaan we doen

De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:

- Bandkeramiek als speerpunt benoemen en omtrent de zichtbaarheid en herkenbaarheid de lead nemen voor de regio Westelijke mijnstreek
- Projecten Bandkeramiek ondersteunen
- Intensievere samenwerking tussen erfgoed initiatieven stimuleren (ook cross overs) en indien nodig faciliteren
- Het onderwijs (BO en VO) interesseren om ook cultureel erfgoed op te nemen in

het educatieve pakket via
cultuureducatie en cultuur met
kwaliteit

- We onderzoeken op welke wijze we
ons cultureel erfgoed als belangrijke
waarde ook in de openbare ruimte
zichtbaar en beleefbaar kunnen maken

Archeologie

Vondsten in de grond vertellen ons
verhalen over de geschiedenis, waar we
vandaan komen en hoe we geworden
zijn. Dat willen we zichtbaarder maken
en goede afspraken maken hoe we
deze archeologische resten bewaren
voor de toekomst.

Wat gaan we doen

De volgende

acties gaan we de komende vier jaar
verder uitwerken:

- Het publiek betrekken bij
archeologische opgravingen
- Duidelijk krijgen wat er gebeurt
met archeologische opgravingen
en waar die worden bewaard

Musea

De musea [Erfgoedinstelling](#) hebben een belangrijke
functie in het beleefbaar maken van
ons culturele erfgoed. Dat willen
wij behouden en versterken.

Wat gaan we doen

De volgende acties gaan we de
komende vier jaar verder uitwerken:

- De samenwerking tussen
beide musea faciliteren en
waar nodig begeleiden
- Projecten starten om
de zichtbaarheid en
beleefbaarheid van ons
cultureel erfgoed te versterken
- De uitvoering van het
professionaliseringstraject
faciliteren in samenwerking met de musea [erfgoedinstellingen](#)
- De musea [De erfgoedinstellingen](#) leggen de
inhoudelijke focus op archeologie en ons rijke maasverleden op de

prehistorie e.g. de Bandkeramiek
en het leven langs de Maas.

Immaterieel erfgoed: carnaval, schutterijen en streektaal

Naast materieel erfgoed en bandkeramiek vertellen we ook graag verhalen over het leven en wonen in de gemeente Stein: onze volkscultuur. Inclusief het dialect dat daar bij hoort.

Wat gaan we doen

De volgende acties

gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:

- We zoeken aansluiting op het provinciale beleid in overleg met de streektaalfunctionaris, Veldeke Kring Sittard-Geleen, de cultuurhistorische verenigingen en de bibliotheek.
- We stimuleren middels de nadere subsidieregeling Maak het mee! initiatieven van organisaties die onze verhalen vertellen op het gebied van (volks)cultuur en gebruiken leven en wonen in de gemeente Stein en investeren in onze streektaal.

Hoofdstuk 5: strategie 3

Een goede start
met kunst
en cultuur

Wat gaat we doen voor een goede start met kunst en cultuur? We geloven in een goede start door betrokkenheid van kinderen van 0-18 jaar bij muziekonderwijs, kunst en cultuur. Maar zoeken daarbij ook de verbinding met het rijke verenigingsleven van Stein, de kinderopvang en het onderwijs.

Talentontwikkeling

Iedereen moet zijn of haar talent kunnen ontdekken en verder ontwikkelen. Het rijke verenigingsleven speelt daarbij een belangrijke rol, maar ook of er aanbod is en of het betaalbaar is.

Wat gaan we doen

De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:

- We sluiten aan bij het programma Kunstbende (13-18 jaar)
- We zoeken de verbinding met professionele instellingen zoals De Domijnen, Volt en Het Laagland
- We stimuleren samenwerkingen op het gebied van kunst, muziek en erfgoed tussen verenigingsleven en het onderwijs
- Wij dragen bij aan het Jeugdfonds cultuur

Cultuureducatie

Kennis maken met cultuur en dus het Steine verenigingsleven begint bij voorkeur zo vroeg mogelijk. We investeren daarom optimaal van 0 tot 18 jaar in kunst en cultuuronderwijs en voor- en naschools aanbod.

Wat gaan we doen

De volgende acties gaan we de komende vier jaar verder uitwerken:

- Met het onderwijs en het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) – Eigenwijs – waarvan De Domijnen penvoerder is, willen wij in gesprek over de verdere implementatie van cultuureducatie in het onderwijs (basis en voortgezet onderwijs)
- Wij gaan 2,50 euro per leerling extra investeren voor cultuureducatie via de subsidieregeling Maak het mee!
- Wij werken samen met scholen aan gestructureerd aanbod aan de hand van een keuze menu dat aansluiten op dit kunst en cultuurbeleid. In het aanbod wordt rekening gehouden met lokale verenigingen en stichtingen en samenwerking met professionele

instellingen in de westelijke
Mijnstreek

- Met de provincie blijven wij in overleg over het CMK programma na 2024
- We onderzoeken hoe cultuureducatie verder kan worden verbonden met lokaal aanbod van verenigingen en stichtingen in Stein

Muziekonderwijs

Na de sluiting van Artemuse is het aanbod muziekonderwijs versoberd. De kosten voor een muziekschool wegen niet op tegen de baten voor de samenleving. Maar muziekonderwijs in het onderwijs en verenigingen stimuleert kinderen zichzelf te uiten en hun talent te ontwikkelen. De afgelopen jaren hebben we al fors ingezet op muziekonderwijs.

De

~~komende vier jaar gaan we daarom de volgende acties verder uitwerken:~~

Wat gaan wij doen

- Wij verkennen de mogelijkheid tot het subsidiëren van één aanbieder van muziekonderwijs die vervolgens alle verenigingen en het onderwijs bedient.
- De gemeente Stein gaat lessen van leerlingen tot 18 jaar die muziekonderwijs volgen met 50% compenseren. Daarnaast ontvangen de verenigingen die voor deze lessen gebruik maken van een MFC 100% van de huurkosten terug.
- We onderzoeken hoe om te gaan met de lesgeldcompensatie bij particuliere muzikanten; ~~aanbieders;~~
- Wij onderzoeken samen met Sittard-Geleen en Beek hoeveel leerlingen les krijgen buiten de gemeente en hoe we de lesgeldcompensatie ook voor deze leerlingen kunnen

vergoeden.

- Wij subsidiëren projecten die de kennismaking met muziek op jonge leeftijd stimuleren aan de hand van het peuterproject in samenwerking met MIK
- Ook stimuleren we het onderwijs de vakleerkracht op school structureel te borgen binnen het cultuureducatie programma

Lokale makers

Lokale makers hebben een belangrijke rol in het culturele veld. Ze zijn inspiratoren, vernieuwers en uitdagers. We willen deze lokale makers meer zichtbaar maken en in verbinding brengen met vragen over talentontwikkeling of vernieuwing. De komende vier jaar gaan we daarom de volgende acties verder uitwerken:

Wat gaan we doen

- Samenwerking en netwerkopbouw stimuleren door middel van het faciliteren van een cultureel café.
- We zoeken naar aansluiting van culturele makers bij de culturele kaart
- We zoeken verbinding tussen lokale makers en de opendeuren dag

Hoofdstuk 6: strategie 4

Kunst toegankelijk maken

Kunstwerken en kunstprojecten in de openbare ruimte gaan een directe relatie aan met de omgeving en met het publiek. We leggen daarom afspraken over kunst in de openbare ruimte: plaatsen, eigendom en beheer beter vast en werken aan een kunstenplan over de

toekomst van de gemeentelijke kunstwerken die nu in het gemeentehuis hangen.

Kunst in de openbare ruimte en streetart

Binnen de gemeente Stein staan veel openbare kunstwerken en cultureel erfgoed objecten die een betekenis hebben voor de samenleving en verhalen vertellen over het wonen en leven in onze gemeente. Inzicht in het plaatsen, eigendom en meerjarig beheer en onderhoud is belangrijk.

Wat gaan we doen

De komende vier jaar gaan we daarom de volgende acties verder uitwerken:

- Inventariseren (en beschrijven) wat er aan kunst in de openbare ruimte is
- Behoud en beheer - meerjarenbegroting
- Wij formuleren een plan van aanpak met criteria voor de plaatsing van eventueel nieuwe kunstwerken die geplaatst worden in het kader van burgerparticipatie, herontwikkeling van wijken en kernen of het zichtbaar maken cultureel erfgoed
- Wij stellen een onafhankelijke commissie in voor de beoordeling van nieuwe kunstwerken incl. streetart objecten

Kunst in het gemeentehuis

Vanuit de oude regeling BKR werden kunstwerken aangekocht van kunstenaar die nu vaak onzichtbaar voor het publiek in het gemeentehuis bewaard zijn gebleven. We willen duidelijkheid geven over wat er met deze kunstwerken moet gebeuren.

Wat gaan we doen

De komende vier jaar gaan we daarom de volgende acties verder uitwerken:

- De gemeentelijke kunstcollectie inventariseren en omschrijven

- Een collectieplan formuleren waarin behoud, beheer wordt uitgewerkt
- Wij verkennen de mogelijkheid tot het vergroten van de zichtbaarheid van lokale makers door hen een podium te bieden in gemeentelijk vastgoed, dat doen we in samenwerking met stichtingen en verenigingen

Hoofdstuk 7: hoe gaan we het doen

Om onze ambities waar te maken investeren we de komende jaren flink op het gebied van kunst en cultuur. We halen daarmee de achterstand in en zorgen voor een gezond cultureel fundament voor onze inwoners en toeristen. Onze ambities en strategieën vragen om een andere rol van de gemeente. Ook vraagt het om extra inzet op het gebied van het aanjagen van projecten, financiën en subsidies.

Rol van de gemeente

Als gemeente stellen wij de kaders en voorwaarden op voor de culturele en kunst activiteiten. Om het cultuurbeleid in onze gemeenschap uit te voeren, breiden wij onze rol uit. Behalve als regisseur treden wij ook op als intermediair en soms als aanjager. Met voorbeeldprojecten willen wij het culturele veld inspireren, stimuleren en prikkelen om onze culturele ambities samen uit te voeren. Op dit moment neemt de gemeente het voortouw: dit beleidsplan en de uitvoeringsagenda is de eerste stap.

Cultuur aanjagen

met een cultuurcoach

Om de ambities uit het kunsten cultuurbeleid aan te jagen

investeren we in het instellen van een cultuurcoach. Deze cultuurcoach werkt als uitvoerende beleidsmedewerker in opdracht van de gemeente Stein. Samen met de beleidsmedewerker kunst en cultuur zorgt de cultuurcoach voor de uitvoering van de uitvoeringsagenda kunst en cultuur.

Een cultuurcoach is een verbinder: een verbinder in het culturele veld (en zowel tussen amateurs en professionals), maar ook iemand die vanuit de inhoud cultuur verbindt met zorg, welzijn en andere domeinen.

De functionaris handelt vanuit de uitvoeringsagenda kunst en cultuur, kent het (omliggende) culturele veld goed en heeft een goed netwerk opgebouwd onder andere met de professionele culturele instellingen in de regio. Is creatief in het bedenken van verbindingen tussen partijen.

De cultuurcoach kan goed schakelen tussen de lange termijnstrategie en tijdelijke projecten. Belangrijk is dat de cultuurcoach zichtbaar is voor het brede culturele veld. En signaleert waar de behoeften zitten, waar de hiaten in het aanbod zijn of waar de matching tussen vraag en aanbod nog niet soepel tot stand komt.

De cultuurcoach wordt ondergebracht in de gemeentelijk organisatie en heeft een sterke verbindende rol naar buiten. De inzet van een cultuurcoach sluit ook aan bij de rijksregeling brede combinatiefunctionaris sport en cultuur. Voor sport en het verenigingsleven in het algemeen zijn aparte functionarissen actief.

Vernieuwing stimuleren

Met een subsidieregeling Maak het mee! (bijlage 7 in het bijlageboek) dagen we organisaties vanaf 1 januari 2024 uit om nieuwe projecten te straten op het gebied cultureel erfgoed, immaterieel erfgoed, cultuureducatie en leesbevordering onder kinderen.

In ons kunst en cultuurbeleid hebben we scherpe keuzes gemaakt, die herleidbaar zijn uit de vele gesprekken met onze culturele veld. Deze uitvoeringsagenda geeft met concrete projecten invulling aan die ambities binnen vier strategieën. Kunst- en cultuur is een belangrijk middel voor het versterken van onze identiteit en trots en wij dagen dan ook alle organisaties uit om samen met ons te bouwen aan onze toekomst.
Maak het mee!